

## SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1962-1963.

16 JUILLET 1963.

**Proposition de loi modifiant l'article 16 de la loi du 29 juillet 1953 organisant, en ce qui concerne les bases métropolitaines d'Afrique, la poursuite et la répression des infractions, modifiant certaines dispositions du Titre II du Code de procédure pénale militaire et donnant au Gouverneur général du Congo belge le droit de réquisitionner les troupes et les moyens des bases.**

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Aux termes de l'article 100 de la Constitution, « les juges sont nommés à vie.

Aucun juge ne peut être privé de sa place, ni suspendu que par un jugement.

Le déplacement d'un juge ne peut avoir lieu que par une nomination nouvelle et de son consentement ».

On peut hésiter quant à la mesure dans laquelle cette disposition s'applique aux tribunaux militaires, dont l'organisation comme celle des tribunaux de commerce est confiée par l'article 105 à des lois particulières.

Mais il paraît incontestablement souhaitable que cette disposition soit respectée tout au moins en ce qui concerne le membre civil des conseils de guerre et le président de la Cour Militaire, qui doivent instruire leurs collègues sur la portée exacte du droit à appliquer.

Ce principe a du reste été expressément admis par le législateur quant au président de la Cour Militaire (cf. art. 103 de la loi du 15 juin 1899).

Il l'est implicitement en ce qui concerne le juge civil faisant partie des conseils de guerre permanents.

## BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1962-1963.

16 JULI 1963.

**Voorstel van wet tot wijziging van artikel 16 van de wet van 29 juli 1953 tot regeling van de vervolging en de bestrafing van misdrijven wat betreft de bases van het Moederland in Afrika, tot wijziging van sommige bepalingen van Titel II van het Wetboek van strafrechtspiegeling voor het leger en tot erkenning aan de Gouverneur-generaal van Belgisch-Congo van het recht van opeising van de troepen en de middelen van de bases.**

### TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 100 van de Grondwet bepaalt : « De rechters worden voor hun leven aangesteld.

Geen rechter kan van zijn plaats worden ontzet of worden geschorst dan door een vonnis.

De overplaatsing van een rechter kan slechts geschieden door een nieuwe benoeming en met zijn toestemming. »

Men kan zich afvragen in hoeverre deze bepaling van toepassing is op de militaire rechtbanken, waarvan de organisatie, evenals die van de rechtbanken van koophandel, krachtens artikel 105 door bijzondere wetten wordt geregeld.

Toch lijkt het onbetwistbaar gewenst dat deze bepaling in acht wordt genomen, althans wat betreft het burgerlijk lid van de krijgsraden en de voorzitter van het Militair Gerechtshof, die hun collega's moeten inlichten over de juiste draagwijdte van het toe te passen recht.

Dit beginsel werd overigens uitdrukkelijk door de wetgever erkend ten aanzien van de voorzitter van het Militair Gerechtshof (cf. art. 103 van de wet van 15 juni 1899).

Het wordt impliciet aangenomen ten aanzien van de burgerlijke rechter die deel uitmaakt van de vaste krijgs-

En effet, aux termes de l'article 51 de la loi du 15 juin 1899 comprenant le titre II du code de procédure pénale militaire « le membre civil du conseil de guerre est nommé par le Roi, pour un terme de trois ans, parmi les juges effectifs des tribunaux de première instance... » et aux termes de l'article 52 « en cas d'empêchement, il est remplacé par un autre juge désigné par le premier président de la cour d'appel ». Or ces magistrats bénéficient de l'inamovibilité du fait de cette qualité.

Il est vrai qu'en temps de guerre l'application du principe peut se heurter à des difficultés, voire même à des impossibilités, car l'armée peut ne pas disposer sur place du nombre de magistrats nécessaires pour pourvoir d'un juge civil les divers conseils de guerre.

Sans doute est-ce cette considération qui avait inspiré l'insertion dans la loi du 15 juin 1899 relative au Code de procédure pénale militaire d'un article 62 aux termes duquel : « le commandant du corps d'armée près lequel il est constitué un conseil de guerre en campagne désigne comme membre civil un magistrat civil acceptant l'office ou, à son défaut, un docteur en droit ». Les mots « à son défaut » indiquaient clairement qu'il ne pouvait être fait appel à des docteurs en droit non magistrats qu'en cas de nécessité.

Le principe a été malheureusement perdu de vue par le gouvernement de Londres, lorsqu'il édicta l'arrêté-loi du 29 mai 1944 modifiant notamment l'article 62 du Code de procédure pénale militaire pour y substituer un texte dans lequel il était prévu que : « le juge aux conseils de guerre est nommé par le Roi pour un terme qui ne peut excéder 6 mois parmi les magistrats civils ou les docteurs en droit âgés de 25 ans accomplis ».

Il est vrai que dans les circonstances existant à l'époque l'exception était devenue la règle, les troupes belges appelées à opérer en territoire étranger étant dans l'impossibilité de faire appel au concours de magistrats de carrière.

Mais il faut regretter que la loi du 29 juillet 1953 qui a complété le Titre II, Chapitre III du Code de procédure pénale militaire n'ait pas rétabli le caractère exceptionnel de l'appel qui peut être fait à des docteurs en droit pour exercer les fonctions de juge civil au conseil de guerre en campagne. Le paragraphe 3 de l'article 62 amendé est en effet libellé comme suit : « le membre civil du conseil de guerre est nommé par le Roi pour un terme qui ne peut excéder 6 mois parmi les magistrats de carrière... ou parmi les docteurs en droit âgés de 25 ans accomplis ».

Par application de cette disposition les conseils de guerre en campagne comprennent actuellement comme juges civils des docteurs en droit remplissant ces fonctions depuis de nombreuses années, mais à la faveur d'arrêtés de nomination qui se renouvellent de 6 mois en 6 mois.

Les auteurs de la proposition estiment que cette situation n'est pas saine, en tant qu'elle place les juges

raden. Artikel 51 van de wet van 15 juni 1899 houdende titel II van het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger luidt namelijk als volgt : « Het burgerlijk lid van de krijgsraad wordt door de Koning voor een termijn van drie jaren benoemd onder de werkelijke rechters der rechtbanken van eerste aanleg... » en artikel 52 bepaalt : « Is hij verhinderd, dan wordt hij vervangen door een andere rechter, aangeduid door de eerste voorzitter van het hof van beroep ». Deze magistraten nu zijn onafzetbaar op grond van die hoedanigheid.

Het is waar dat men in oorlogstijd bij de toepassing van dit principe op moeilijkheden kan stuiten of dat het zelfs niet kan worden toegepast, want het is mogelijk dat het leger ter plaatse niet over het nodige aantal magistraten beschikt om een burgerlijk rechter aan te wijzen voor de diverse krijgsraden.

Het is ongetwijfeld op grond van deze overweging dat in de wet van 15 juni 1899 betreffende het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger een artikel 62 werd opgenomen, luidende : « De bevelhebber van het legerkorps, bij hetwelk een krijgsraad te velde is aangesteld, duidt, als burgerlijk lid, een burgerlijk magistraat aan, die het ambt aanvaardt, of, *bij ontstentenis van die magistraat*, een doctor in de rechten. » De woorden « bij ontstentenis van die magistraat » wijzen er duidelijk op, dat alleen in geval van noodzaak een beroep op doctors in de rechten, niet-magistraten, mocht worden gedaan.

Jammer genoeg werd dit beginsel door de Regering van Londen uit het oog verloren, toen zij de besluitwet van 29 mei 1944 uitvaardigde, waarbij artikel 62 van het Wetboek van strafrechtspleging voor het leger werd gewijzigd, om daarvoor een tekst in de plaats te stellen, die luidt als volgt : « De rechter in de krijgsraden wordt door de Koning benoemd voor een termijn die zes maanden niet mag te boven gaan, onder de burgerlijke magistraten of onder de doctors in de rechten die ten volle 25 jaar oud zijn. »

Weliswaar was onder de toenmalige omstandigheden de uitzondering regel geworden, daar de Belgische troepen die op buitenlands grondgebied moesten opereren, onmogelijk een beroep konden doen op de medewerking van beroepsmagistraten.

Maar het valt te betreuren dat de wet van 29 juli 1953 die Titel II, Hoofdstuk III van het Wetboek van Strafrechtspleging voor het leger heeft aangevuld, de uitzonderlijke aard niet heeft hersteld van dit beroep dat op doctors in de rechten kan worden gedaan om het ambt van burgerlijk rechter in de krijgsraad te velde te vervullen. Paragraaf 3 van het geamendeerde artikel 62 luidt immers : « Het burgerlijk lid van de krijgsraad wordt door de Koning voor een termijn van ten hoogste zes maanden benoemd onder de beroepsmagistraten of onder de doctors in de rechten van ten volle 25 jaar ».

Krachtens deze bepaling maken doctors in de rechten thans als burgerlijk rechter deel uit van de krijgsraden te velde; zij vervullen dat ambt sedert vele jaren, doch slechts op grond van benoemingsbesluiten die om de zes maanden worden vernieuwd.

De indieners van dit voorstel zijn van oordeel dat dit geen gezonde toestand is, aangezien de burgerlijke

civils sous la dépendance directe du pouvoir exécutif. Ils proposent dès lors de rétablir le caractère exceptionnel de l'appel aux docteurs en droit, sauf à consolider par une disposition transitoire la situation de ceux qui ont rempli ces fonctions pendant un laps de temps raisonnable sans encourir de critiques et qui désirent y être maintenus.

Il convient de saisir l'occasion pour supprimer l'alinéa contenu dans le texte en vigueur aux « juridictions métropolitaines ou africaines », de même que peut disparaître l'alinéa qui prévoit que la nomination d'un magistrat de carrière africaine est faite sur proposition du Ministre des Colonies.

H. ROLIN.

\*\*

**Proposition de loi modifiant l'article 16 de la loi du 29 juillet 1953 organisant, en ce qui concerne les bases métropolitaines d'Afrique, la poursuite et la répression des infractions, modifiant certaines dispositions du Titre II du Code de procédure pénale militaire et donnant au Gouverneur général du Congo belge le droit de réquisitionner les troupes et les moyens des bases.**

#### ARTICLE PREMIER.

Le paragraphe 3 de l'article 62 du Code de procédure pénale militaire, tel qu'il est modifié par la loi du 29 juillet 1953, est remplacé par le texte suivant : « Le membre civil du conseil de guerre est nommé par le Roi pour trois ans parmi les magistrats de carrière, ou à leur défaut, parmi les docteurs en droit âgés de 25 ans accomplis; cette dernière désignation ne pouvant être faite que pour un terme qui ne peut excéder 6 mois.

» Le membre civil peut avoir des suppléants nommés dans les mêmes conditions. »

#### ART. 2. (Mesure transitoire).

Les docteurs en droit qui, au jour de l'entrée en vigueur de la présente loi, auront occupé les fonctions de juge au conseil de guerre en campagne pendant une durée de 3 ans au moins y sont maintenus, et sont assimilés au point de vue du traitement et de la pension aux juges près les tribunaux de 1<sup>re</sup> instance dont le ressort comprend une population de plus de 500.000 habitants.

H. ROLIN.  
Ch. GENDEBIEN.

rechters hierdoor rechtstreeks afhankelijk worden van de uitvoerende macht. Zij stellen dan ook voor de uitzonderlijke aard van het beroep op doctors in de rechten te herstellen, met dien verstande dat, door een overgangsbepaling, de toestand wordt geconsolideerd van degenen die dat ambt gedurende een redelijk tijdperk hebben bekleed zonder aanleiding te hebben gegeven tot critiek en die verlangen het te blijven vervullen.

Men moet van de gelegenheid gebruik maken om in de thans geldende tekst de woorden « der gerechten van het moederland of van Afrika » te doen vervallen, alsmede het lid waarin bepaald wordt dat de benoeming van een beroepsmagistraat uit Afrika geschiedt op de voordracht van de Minister van Koloniën.

\*\*

**Voorstel van wet tot wijziging van artikel 16 van de wet van 29 juli 1953 tot regeling van de vervolging en de bestraffing van misdrijven wat betreft de bases van het Moederland in Afrika, tot wijziging van sommige bepalingen van Titel II van het Wetboek van strafrechtspiegeling voor het leger en tot erkenning aan de Gouverneur-generaal van Belgisch-Congo van het recht van opeising van de troepen en de middelen van de bases.**

#### EERSTE ARTIKEL.

§ 3 van artikel 62 van het Wetboek van strafrechtspiegeling voor het leger, zoals dit is gewijzigd bij de wet van 29 juli 1953, wordt vervangen als volgt :

« Het burgerlijk lid van de krijgsraad wordt door de Koning voor drie jaar benoemd onder de beroepsmagistraten of, bij hun ontstentenis, onder de doctors in de rechten van ten volle 25 jaar oud; de laatsbedoelde aanwijzing mag slechts worden gedaan voor een termijn die zes maanden niet te boven gaat.

» Het burgerlijk lid mag plaatsvervangers hebben, die onder dezelfde voorwaarden worden benoemd. »

#### ART. 2. (Overgangsmaatregel).

De doctors in de rechten die, op de dag van inwerkingtreding van deze wet, het ambt van rechter in de krijgsraad te velde hebben vervuld gedurende een tijdvak van ten minste drie jaren, blijven met dit ambt bekleed en worden, wat de wedde en het pensioen betreft, gelijkgesteld met de rechters in de rechtbanken van eerste aanleg waarvan het rechtsgebied een bevolking van meer dan 500.000 inwoners telt.